

Kommuneoverlegeweberinar

12.november 2025

Agenda

- Status for luftveisinfeksjoner v/ Trine Hessevik Paulsen, FHI
- Voksenvaksinasjonsprogrammet v/ Kjersti Margrethe Rydland, FHI
- Utbrudd av høypatogen fugleinfluenta hos en eggprodusent i Vesterålen v/ Martin Larsen Drageset, smittevernlege i Hadsel kommune
- Omorganiseringen i Mattilsynet v/ Jan Arild Røkke, Mattilsynet
- Nytt fra folkehelsefeltet v/ Hilde Marie Tvedten, FHI

Status for sesongens luftveisinfeksjoner

Statusrapport for luftveisinfeksjoner publiseres i oddetallsuker.
Kulepunktene på nettsiden oppdateres inntil videre hver uke.

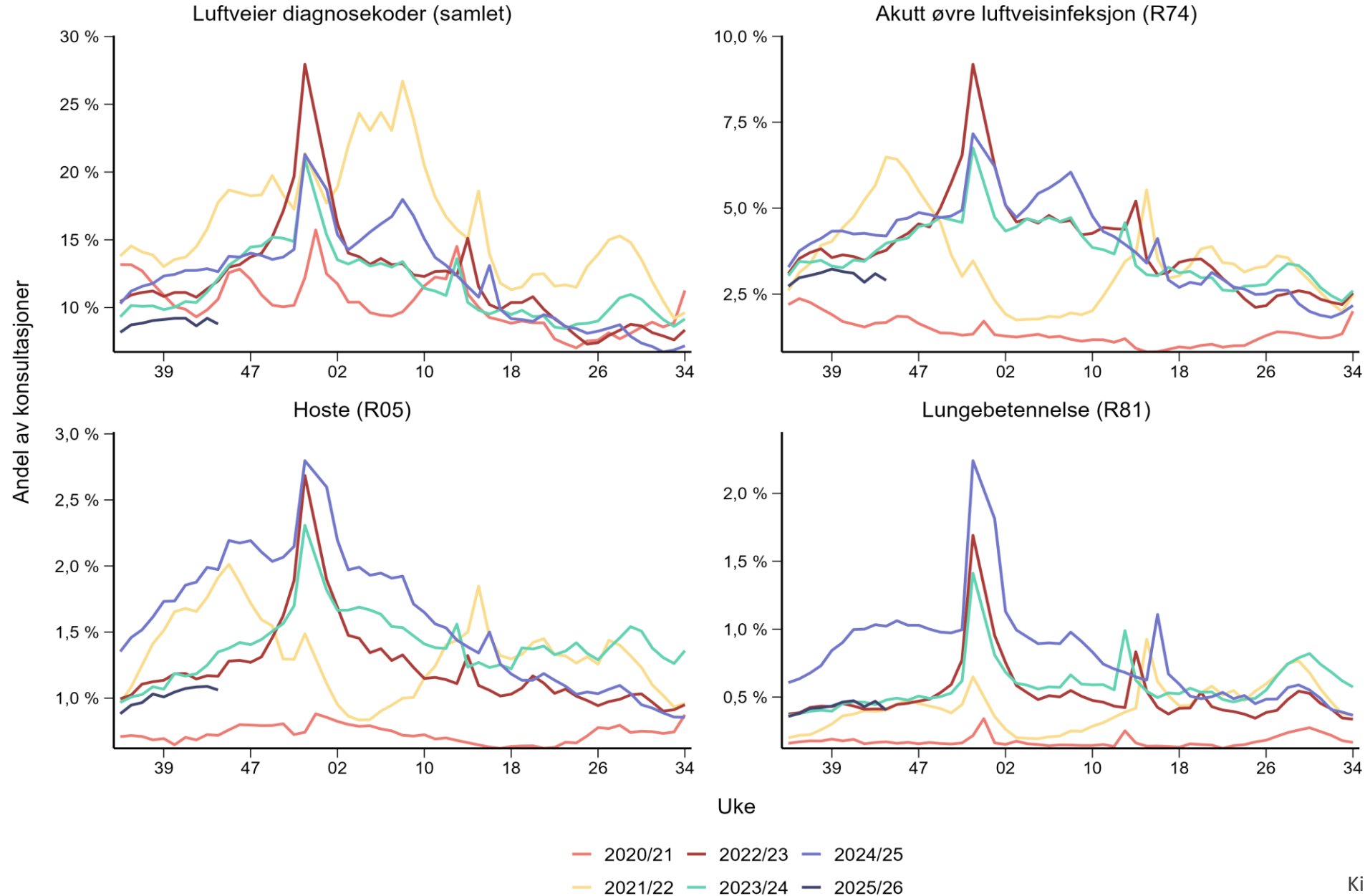
<https://www.fhi.no/publ/statusrapporter/luftveisinfeksjoner/>

12.11.2025

KOL webinar

Trine Hessevik Paulsen

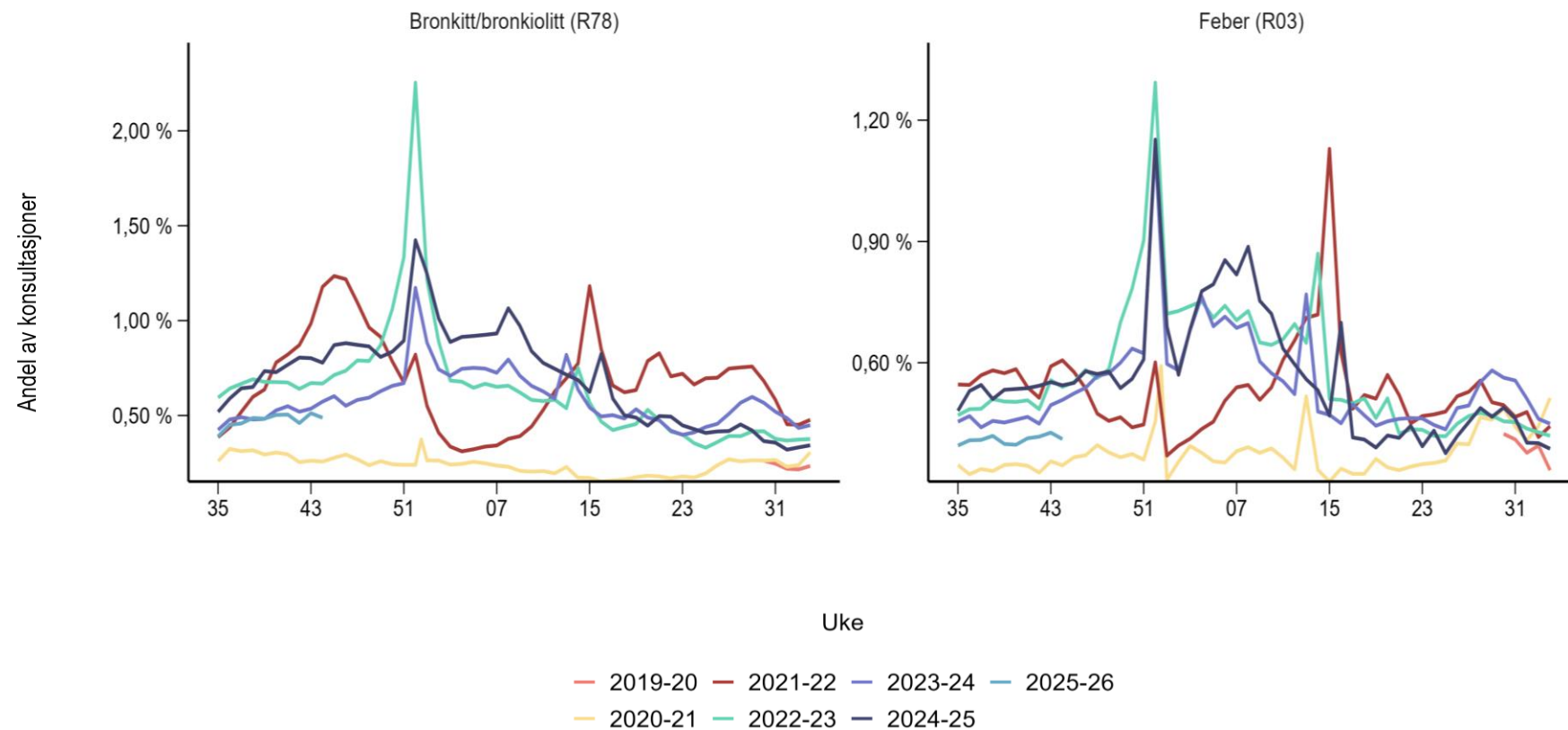
Konsultasjoner hos fastlege og legevakt

OBS –
ulike y-akser

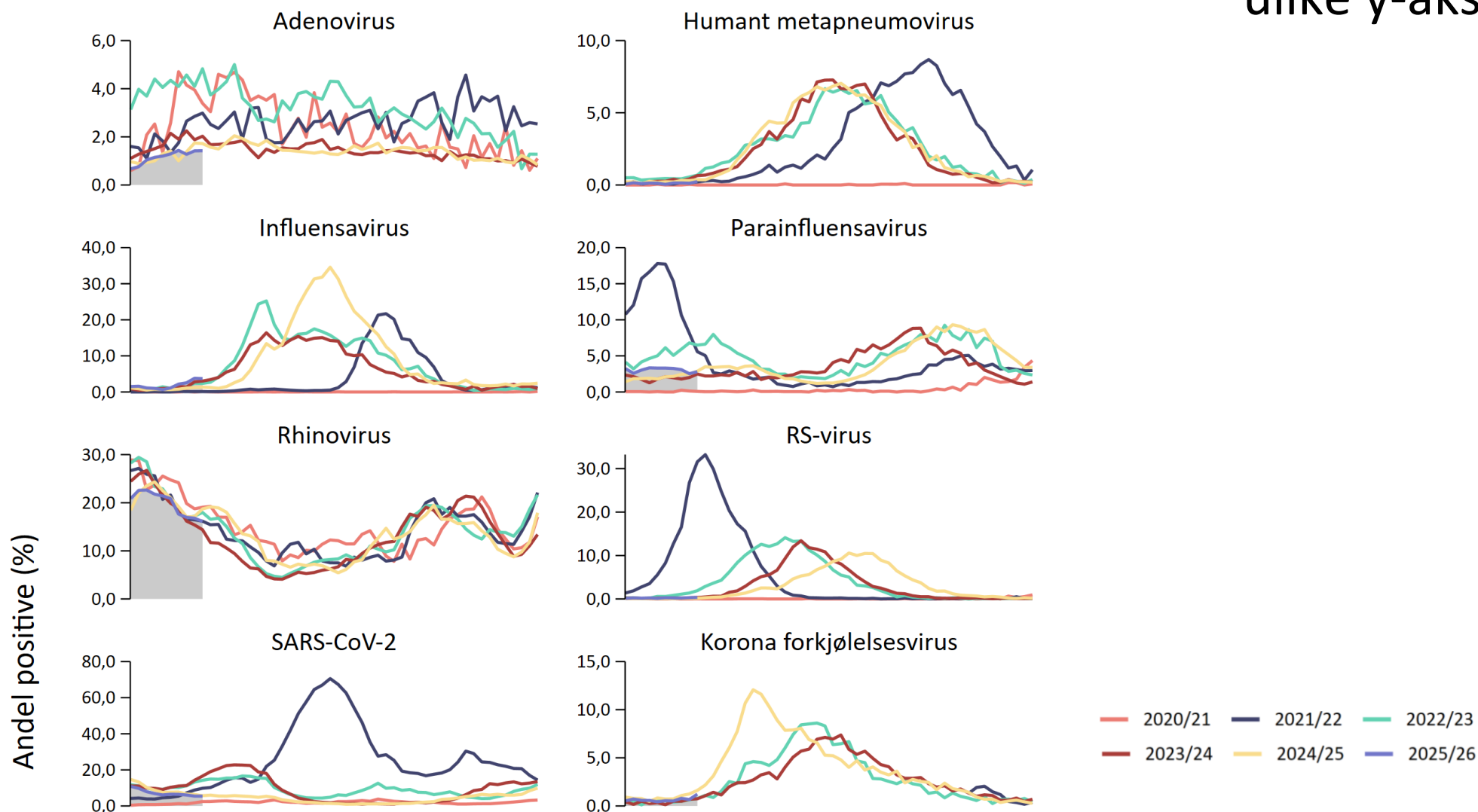
Konsultasjoner hos fastlege og legevakt

OBS –
ulike y-akser

Laboratoriepåvisninger

OBS –
ulike y-akser

Tidlig økning av influensa – FHI ber eldre og risikogrupper vaksinere seg nå

Nyhet | Publisert 30.10.2025

Antall influensasyrke øker raskt, særlig i Oslo og Midt-Norge. FHIs overvåking viser at det er mer influensa enn normalt for denne tiden på året. Eldre og risikogrupper oppfordres til å beskytte seg ved å ta vaksine så snart som mulig.

Flere syke tidlig i sesongen

Andelen prøver med påvist influensa har økt mer den siste uken enn de foregående ukene, samtidig som det har vært en økning i innleggelser med påvist influensa. Det er derfor mulig at influensautbruddet i år vil begynne tidligere enn normalt. De kommende ukene vil vise om trenden fortsetter.

„ Influensavaksinen gir best beskyttelse etter 10-14 dager, derfor haster det nå å vaksinere seg for å ha god effekt før influensautbruddet er ordentlig i gang, sier Kjersti Rydland, seniorrådgiver ved Folkehelseinstituttet.

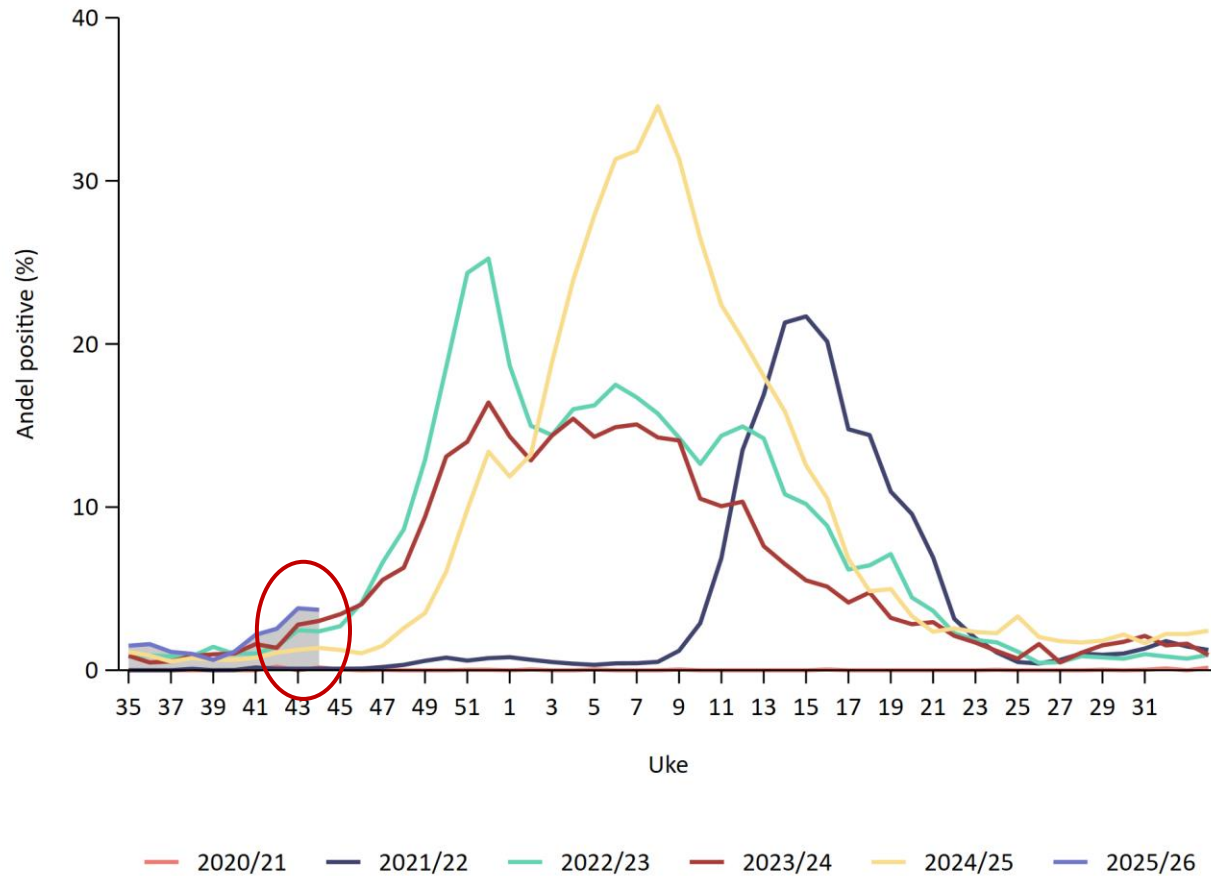
Foto: FHI

Relaterte emner

Vaksiner til voksne

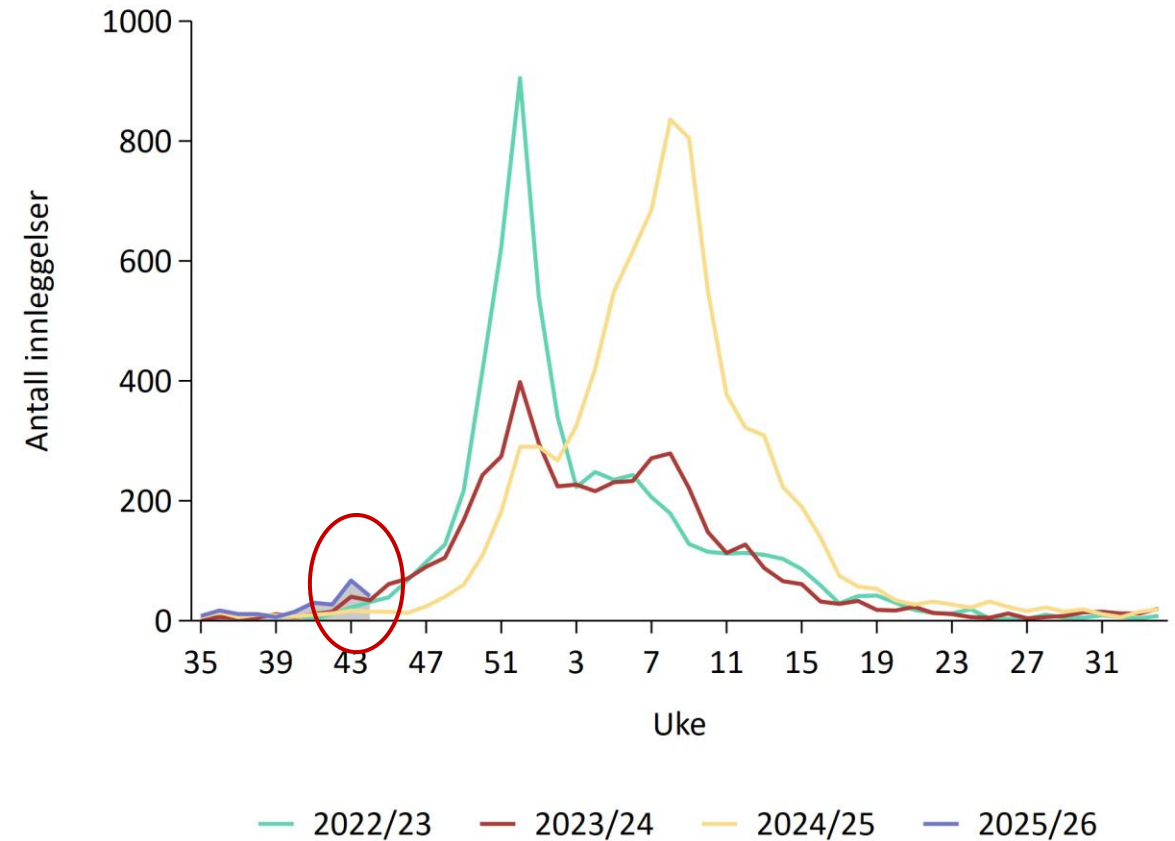
Tidlig økning i influensaaktivitet?

Andel prøver med påvist influensa

Kilde: MSIS lab.databasen, FHI

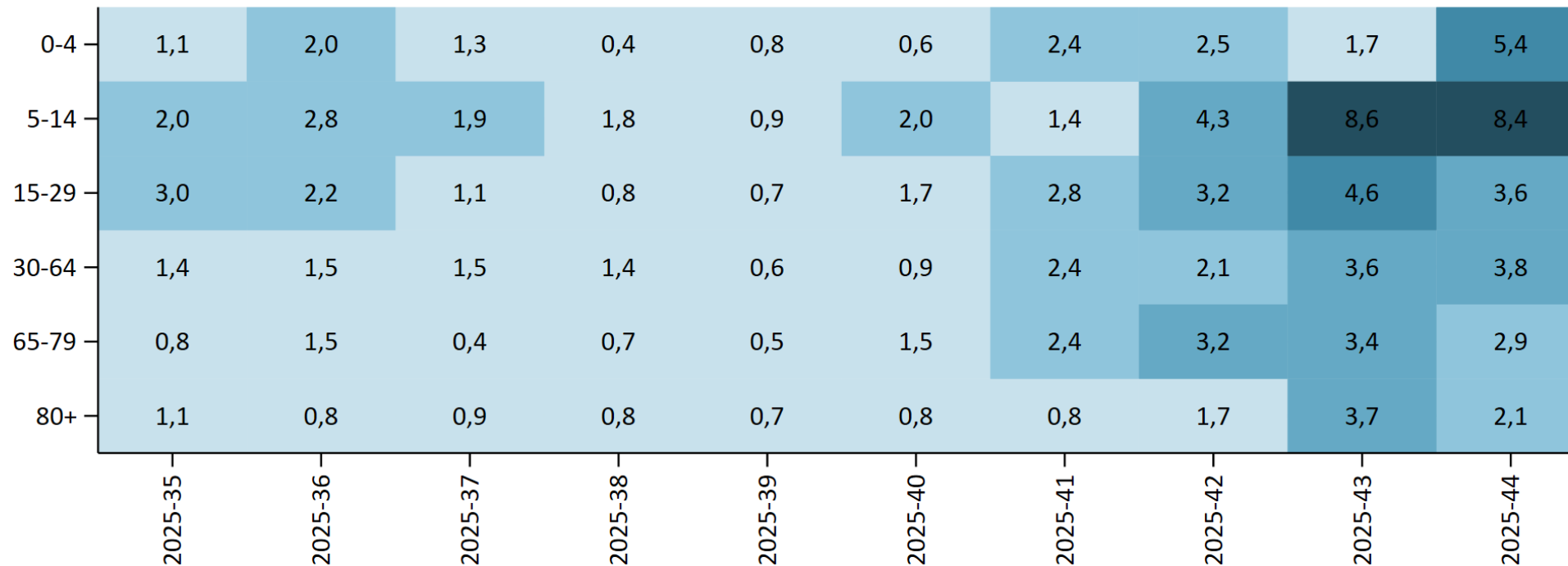
Antall influensainnleggelser

Kilde: Norsk pasientregister og MSIS lab.databasen, FHI

Tidlig økning i influensaaktivitet?

Andel prøver med påvist influensa fordelt på aldersgrupper

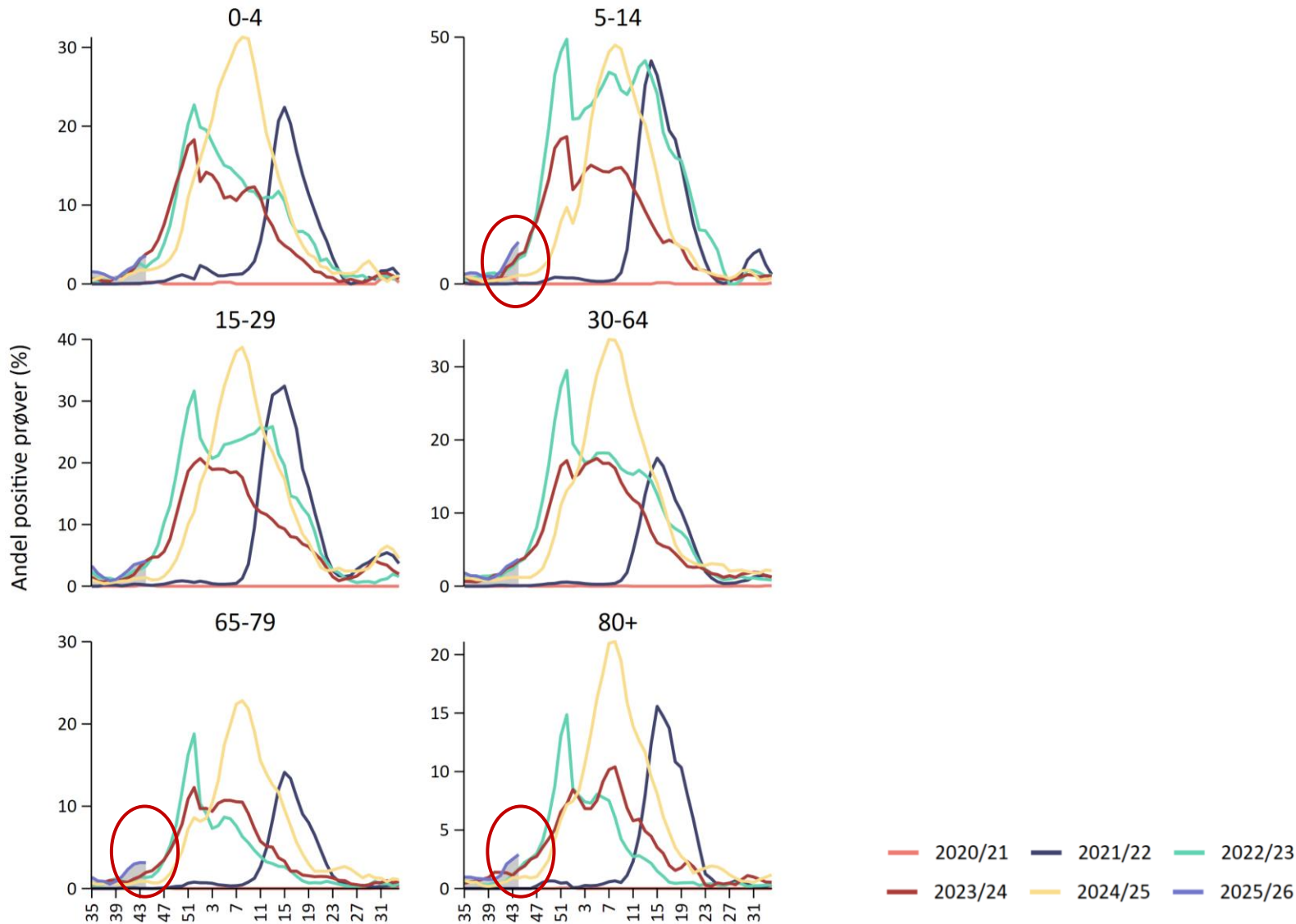

Kilde: MSIS lab.databasen, FHI

Tidlig økning i influensaaktivitet?

Andel prøver med påvist influensa fordelt på aldersgrupper

OBS –
ulike y-akser

Kilde: MSIS lab.databasen, FHI

Tidlig økning i influensaaktivitet?

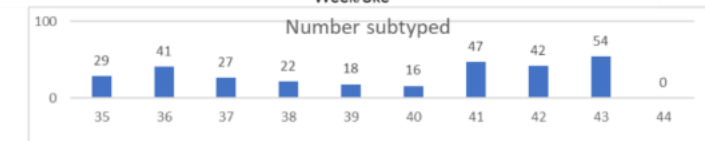
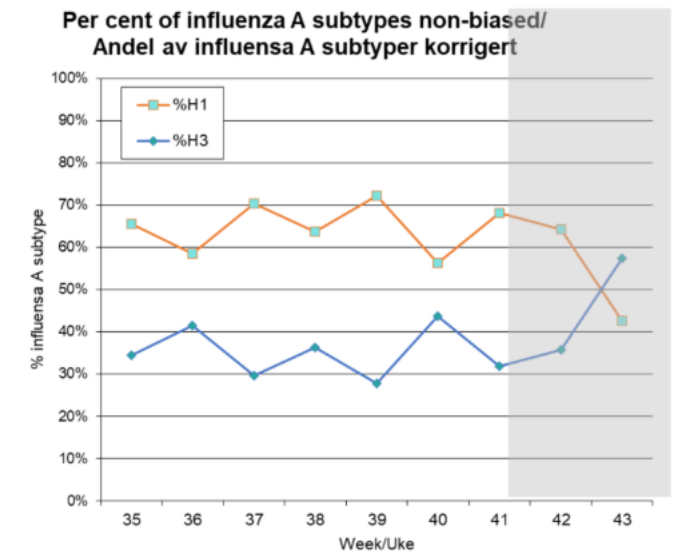
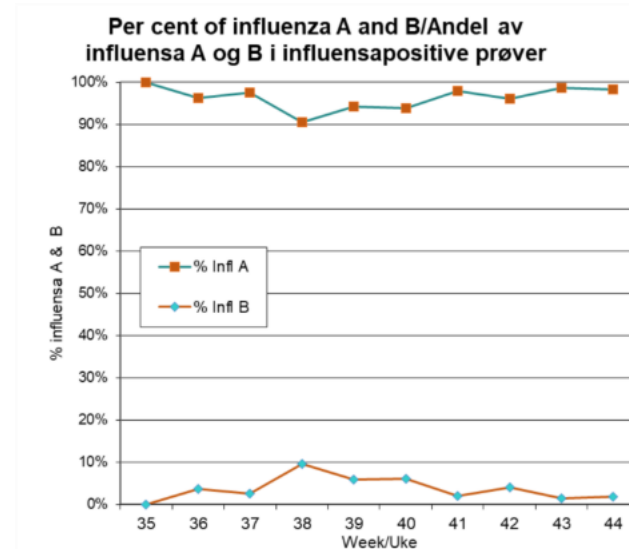
Andel prøver med påvist influensa fordelt på fylker

Agder	0,7	1,9	0,0	2,2	0,5	0,6	3,9	1,9	0,9	2,4
Akershus	2,4	1,4	2,0	0,8	0,8	0,8	2,2	2,0	4,5	4,8
Buskerud	2,3	0,0	1,0	0,0	0,3	0,0	2,2	3,4	3,7	3,4
Finnmark	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	0,8	2,6
Innlandet	3,0	0,9	0,5	1,0	0,0	0,8	1,1	3,2	1,5	1,6
Møre og Romsdal	3,0	3,1	1,1	0,5	1,2	3,0	3,3	3,2	5,2	5,9
Nordland	0,3	0,0	0,0	0,0	0,7	0,5	3,5	1,5	2,1	1,0
Oslo	1,3	2,8	2,7	1,6	0,5	1,9	1,8	2,8	6,9	7,9
Rogaland	2,6	0,9	1,3	1,0	1,0	0,9	1,5	2,6	4,6	2,2
Telemark	1,3	1,4	0,6	0,0	0,0	0,4	0,0	2,1	2,4	0,9
Troms	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	1,9	1,0	2,7	0,6
Trøndelag	0,2	2,0	0,7	0,7	0,2	1,4	3,7	4,7	5,5	5,0
Vestfold	1,4	2,0	0,9	0,2	1,6	1,5	2,5	2,4	2,5	2,8
Vestland	1,1	1,3	0,7	1,6	0,6	1,0	1,3	2,1	2,3	2,9
Østfold	0,4	0,6	2,2	1,6	0,8	0,6	2,7	1,1	2,6	3,6
	2025-35	2025-36	2025-37	2025-38	2025-39	2025-40	2025-41	2025-42	2025-43	2025-44

Kilde: MSIS lab.databasen, FHI

Sirkulerende influensavirus

- Influenza A >> Influenza B
- Subtype H3 > H1
- H3: klade K (tidligere J.2.4.1)

Kilde: MSIS lab.databasen og Nasjonalt influensasenter ved FHI

Influensavaksine kan forurensse virusprøver

Viktig å skille vaksinerings fra prøvetaking

- Hver høst ser vi suspekterte influensa PCR resultater (flere influensavirus i samme prøve i en tid der infeksjon er sjelden og dobbelt- eller trippel-infeksjon svært usannsynlig)
- Influensavaksine inneholder mye virus-RNA (10^{10} genkopier per mL)
- PCR kan i prinsippet påvise ett virus-RNA molekyl
 - Dvs det skal svært lite vaksinemateriale til for å forurense en prøvepinne slik at PCR gir positivt resultat!
- Viktig å separere prøvetaking fra vaksinasjon: Separat sted, rengjøring
- Hvis ikke, kan testresultater bli upålitelige – særlig når det påvises mer enn ett influensavirus (f.eks. både influensa A og B) i periode med mye vaksinasjon og lite smitte.

Voksenvaksinasjonsprogrammet

Kjersti Margrethe Rydland

Vaksinasjonsdekning VVP per uke 45

Foreløpige dekningstall – oppdaterte kommer på torsdag 13.11

- Influenza, 65 år og over: ca. 54 % , omtrent 583 000 doser
- Covid-19, 75 år og over: ca. 36 % , omtrent 188 000 doser
- Pneumokokk, født 1960 - vaksinert i høst: ca. 19%

Påminnelse til uvaksinerte i uke 47

- Data om uvaksinerte hentes ut fra SYSVAK
- Sendes ut via Helsenorge
- Vil bli sendt ut 19. og 20. november
- Sendes ut på aldersindikasjon
- Per dagens status: estimert over en halv million varsler
- Viktig at kommunene kan håndtere økt pågang og at de har oppdatert informasjon om vaksinetilgang og organisering på nettsider!

Kommunikasjon fra FHI ifb. med påminnelse

- FHI vil ha en runde til med annonser og artikler i lokalaviser og i nasjonale medier.
- Nyhetsmelding i forbindelse med at det sendes ut påminnelser

Utbrudd av høypatogen fugleinfluensa hos en eggprodusent i Vesterålen

Martin Larsen Drageset, smittevernlege i Hadsel kommune

Omorganiseringen i Mattilsynet

Jan Arild Røkke, Mattilsynet

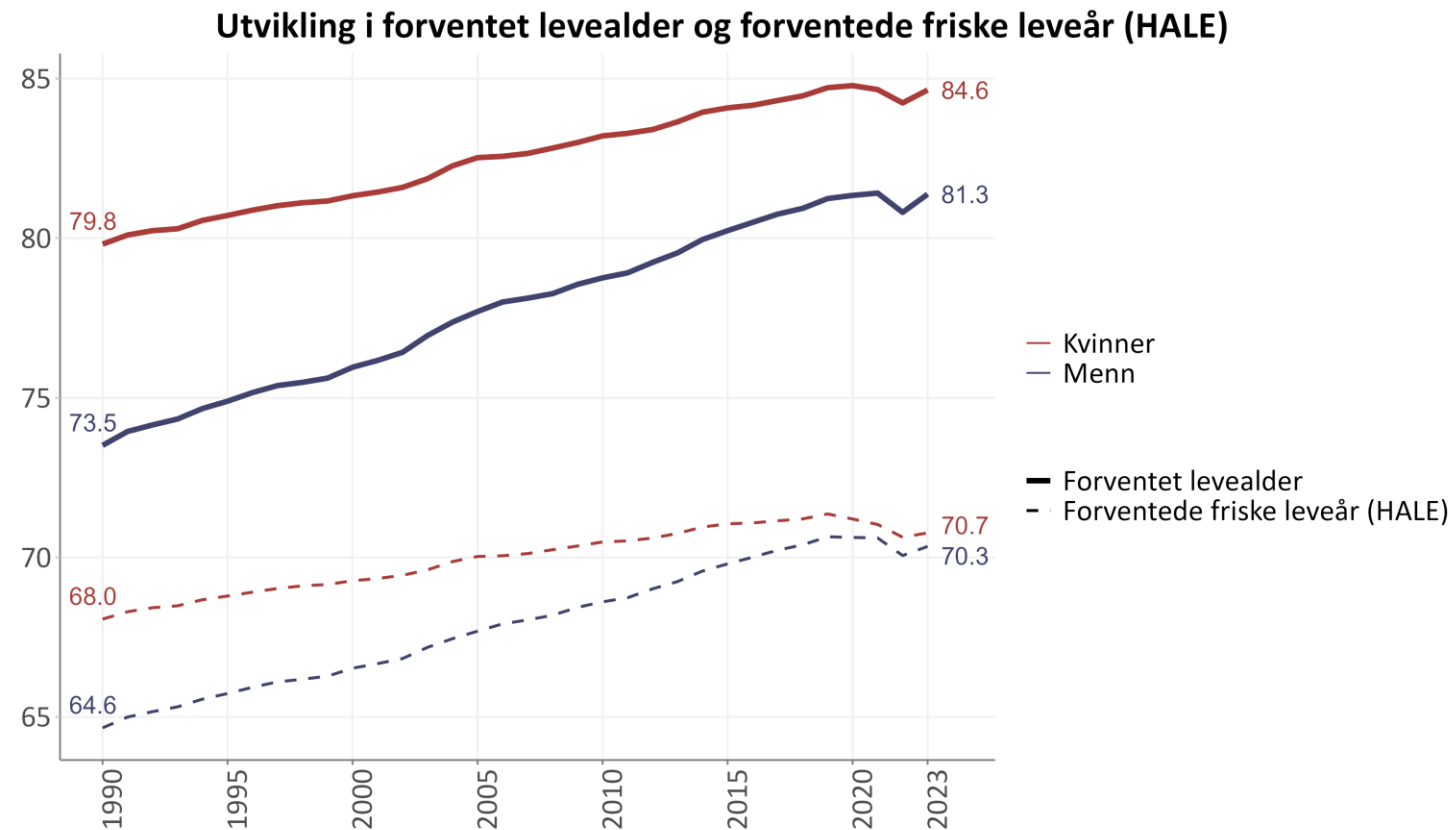
Nytt fra folkehelsefeltet

Hilde Marie Tvedten, FHI

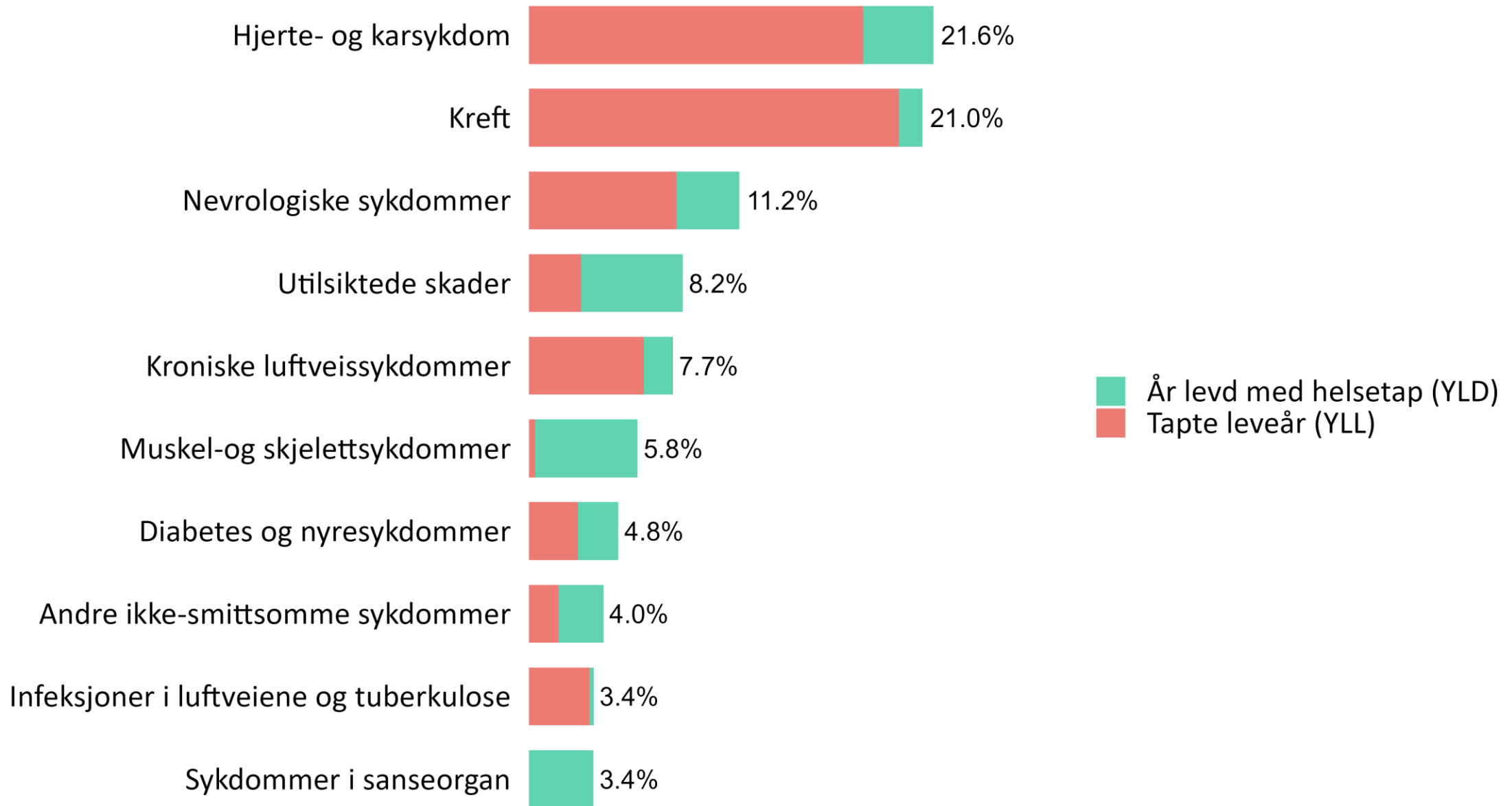
Nye resultater om sykdomsbyrde

Resultater fra the Global Burden of Disease Project

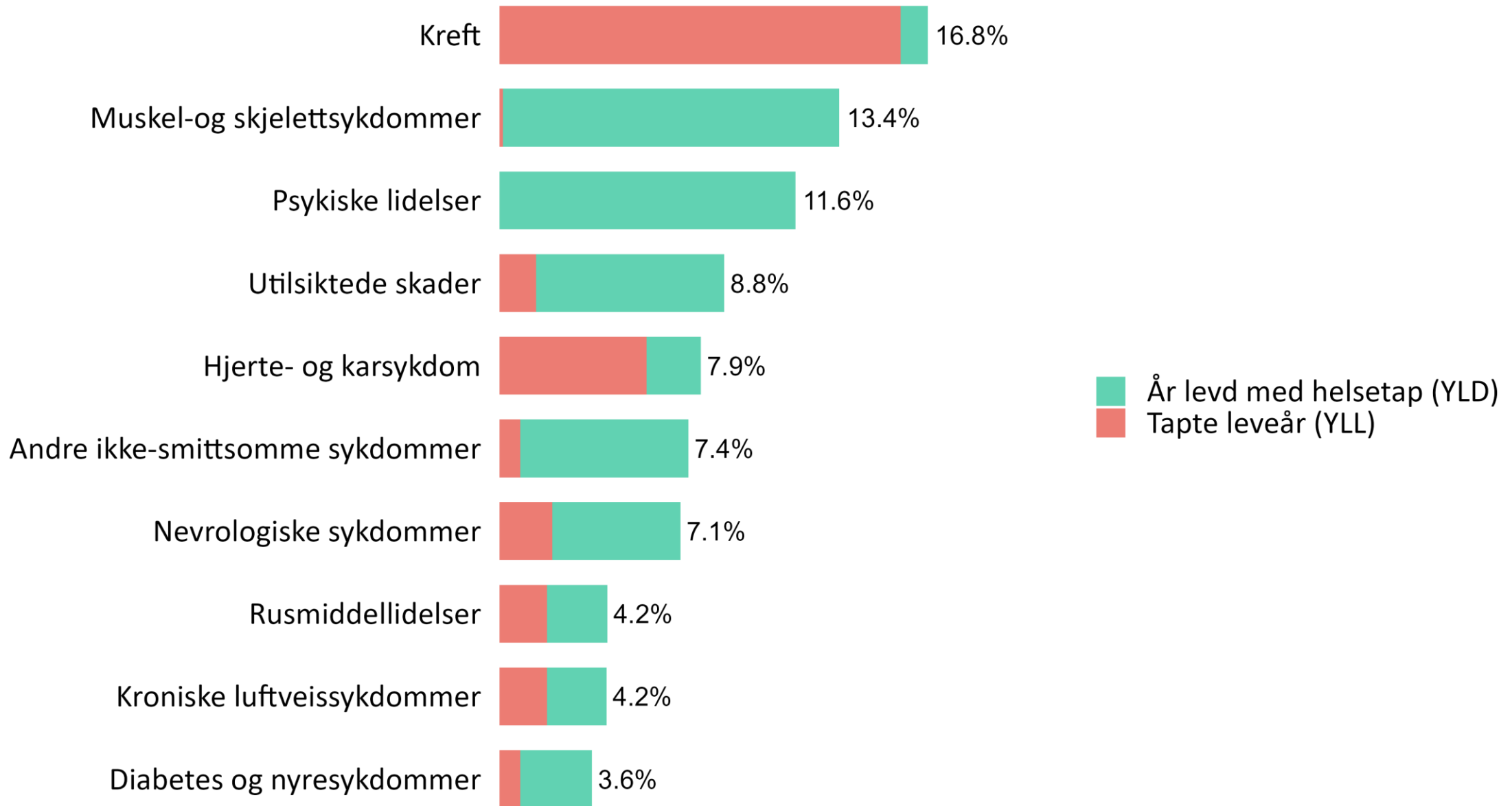
- Selv om nordmenn lever stadig lenger, er ikke alle de ekstra leveårene friske.
- Kreft, hjerte- og karsykdommer, muskel- og skjelettsykdommer og psykiske lidelser gir størst tap av friske leveår.
- Røyking, høyt blodtrykk, høyt blodsukker, usunt kosthold og høy kroppsmasseindeks (BMI) er de største risikofaktorene for sykdomsbyrde.

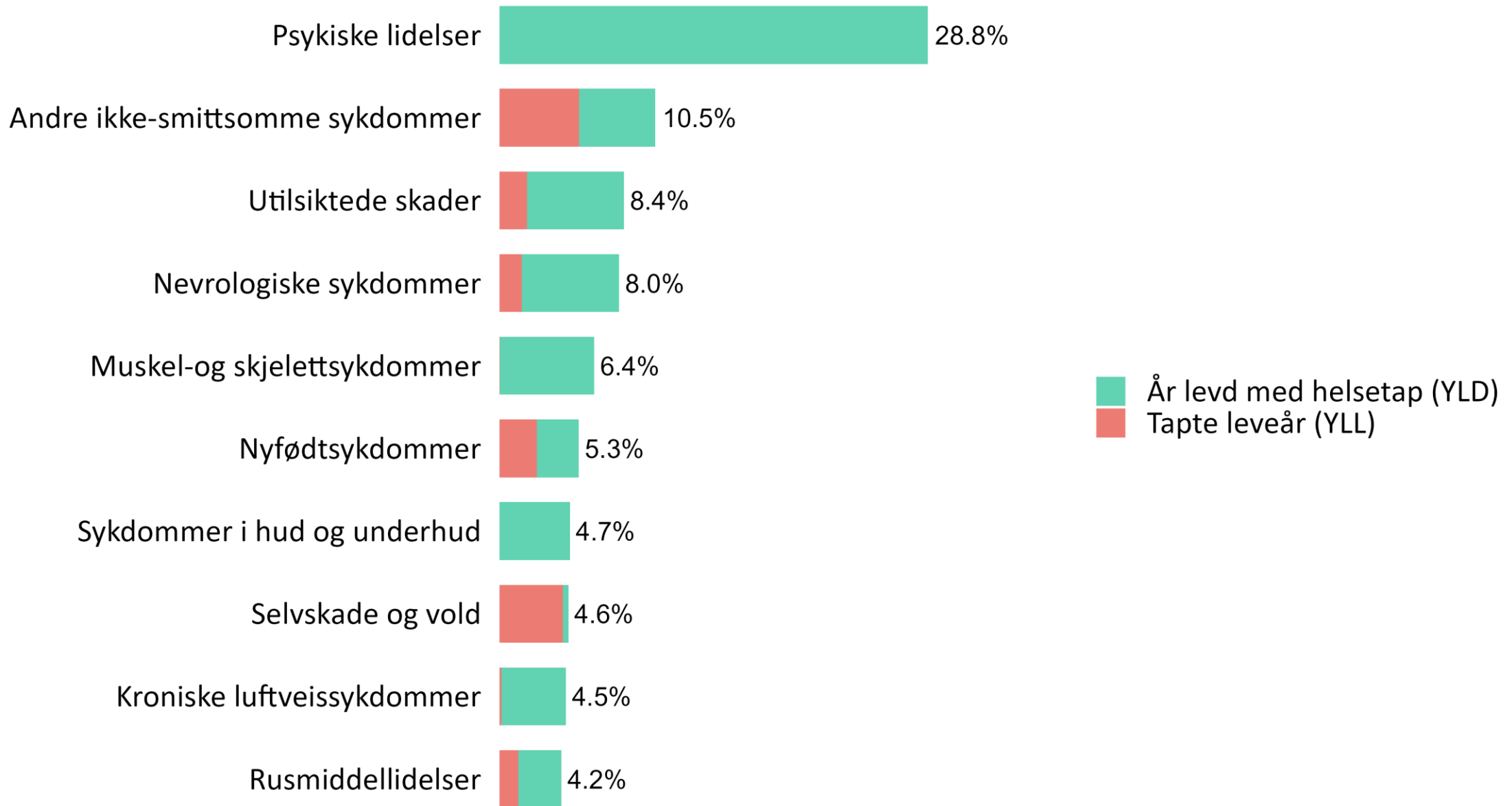
Topp 10 årsaker til sykdomsbyrde i aldersgruppen 70+ år

Topp 10 årsaker til sykdomsbyrde i aldersgruppen 25–69 år

Topp 10 årsaker til sykdomsbyrde i aldersgruppen under 25 år

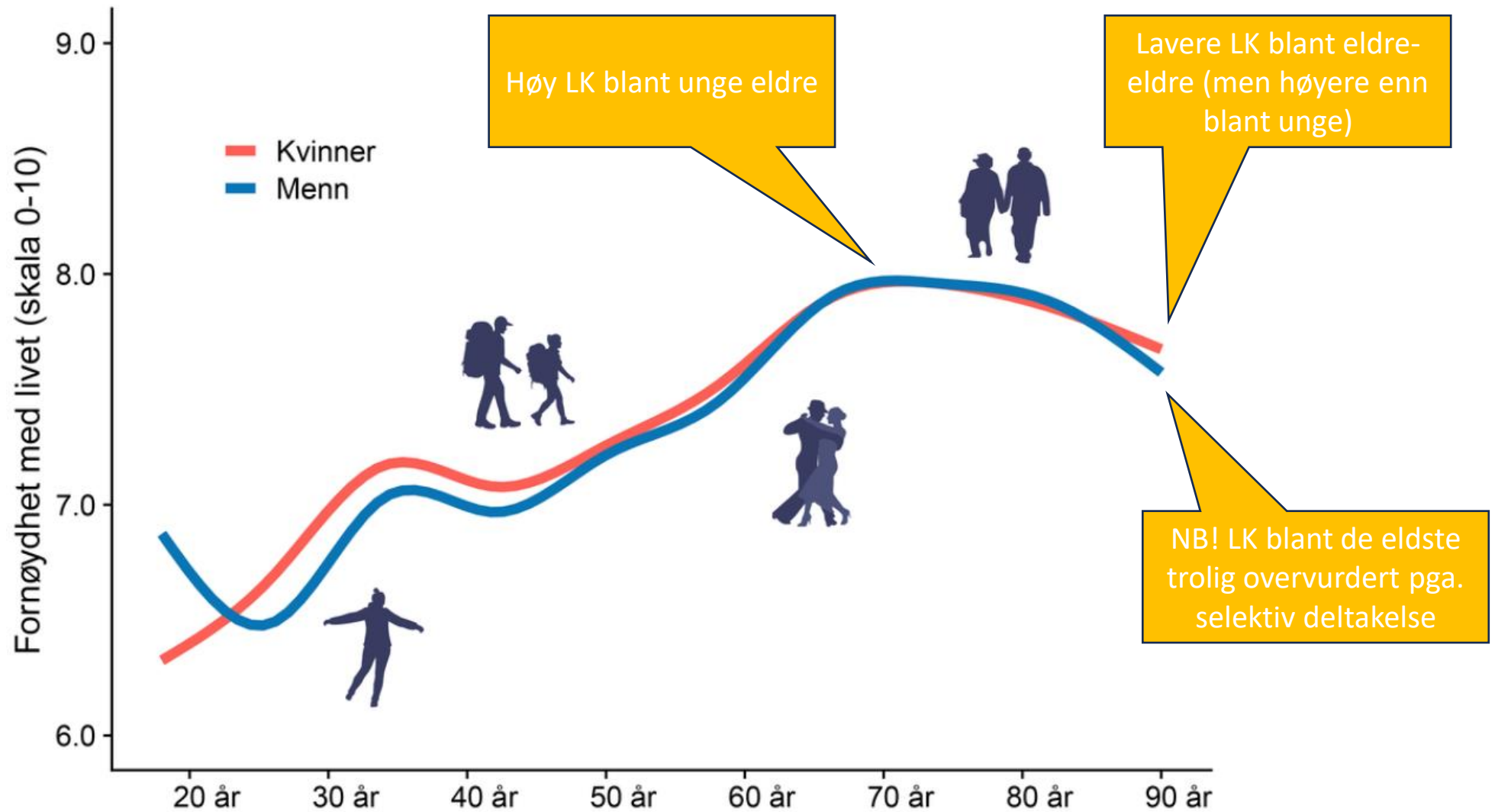
Rapport om eldres psykiske helse og livskvalitet - hovedfunn

⚠ Store individuelle variasjoner

- Yngre eldre (60-79 år) kommer godt ut.
- Den sene alderdommen er mer krevende, og verre enn vi får inntrykk av.
- Størst utfordringer for kvinner
 - Dobbelt så høy andel med angst, psykiske plager og bruk av medisiner (beroligende, antidepressiva)
 - 40-50 % av kvinner 80+ rapporterer ensomhet (HUNT4)
- Risikofaktorer: helse, svakt sosialt nettverk, lav sosioøkonomisk status
- Betydelige kunnskapshull og mangel på gode data

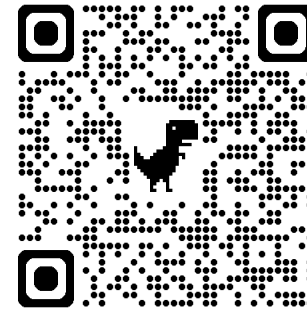

FHI (2025): En kartlegging av psykisk helse og livskvalitet blant eldre i Norge - FHI

Studie av forebygging av hoftebrudd

- Norge på toppen i hoftebrudd, og fallskader er den nest dyreste helsetilstanden i Norge.
- Studie har undersøkt effekten av den fallforebyggende innsatsen til helsetjenestene i Oslo.
- Pasientforløpet: Samarbeid mellom skadepol. på sjukehus som sendte fallmeldinger til bydeler og fastleger
- Hovedfunn: Risikoen for hoftebrudd blant eldre i Oslo sank med 37 prosent fra 2012 til 2020.
- Risikoen i Oslo redusert dobbelt så mye som resten av Norge
- To bydeler med koordinert innsats for å forebygge fallskader hadde en større nedgang enn andre bydeler i behov for sykehjemsplasser.

Forebyggende tiltak:

- Sjekk av beinskjørhet hos de med brudd
- Styrke- og balansetrening tilpasset den enkelte
- Tilpasning i hjemmet + hjelpemidler
- Behandle underliggende sykdommer
- Rydde i legemidler

Andre viktige faktorer:

- Sko, syn/briller
- Måking/strøing av gangveier, bruk av brodder
- Deltakelse i aktivitet og god ernæring

NHUS 2025 (100 000 invitert)

Kunnskap, infrastruktur og beredskap for bedre folkehelse

Grunnmodul

≈70 spm

- 1.Psykisk og fysisk helse** – egenvurdert helse, livskvalitet, sykdommer, smerter, bruk av medisiner, psykiske plager og søvn.
- 2.Levevaner** – tobakk, snus, e-sigaretter, alkoholbruk, fysisk aktivitet, stillesitting og kosthold.
- 3.Sosial støtte og ensomhet** – opplevd sosialt nettverk, interesse fra andre, mulighet for praktisk hjelp, samt ulike dimensjoner av ensomhet.
- 4.Kropp og vekt** – høyde, vekt, vektendringer, og årsaker til eventuelle vektnedganger.
- 5.Bakgrunnsopplysninger** – utdanning, arbeidssituasjon, sykefravær, husholdning, barn, inntekt og samlivsstatus.
- 6.Tillit til helsemyndigheter** – generell tillit til norske helsemyndigheter.

Temamoduler

≈25 spm i hver modul

Tema 1: Kosthold

- Kostholdsvaner
- Allergier og miljøvalg

Tema 2: Luftveisinfeksjoner

- Risiko/symptomer og testing
- Smittevern atferd og holdninger
- Arbeidslivskonsekvenser

Tema 3: Helse og levekår

- Psykiske plager og funksjon
- Helsetjenestebruk og barrierer
- Diskriminering, arbeidsliv og språk

Organisasjonsutvikling

Fra regioner til tilsynsdivisjoner

Jan Arild Røkke

Seksjonssjef

Tilsynsdivisjon Mat og grensekontroll

Mattilsynet kort fortalt

21 år

1200
ansatte

Statens tilsyn
for planter,
fisk, dyr og
næringsmidler

 Fra fjord og jord til bord

 En vennlig hjelper

 Kontorsteder
i hele landet

Mattilsynets oppgaver

Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevann

Fremme god helse hos planter, fisk og dyr

Fremme god dyrevelferd og respekt for dyr

Fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele produksjonskjeden

Ivareta miljøvennlig produksjon

Ta hensyn til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, og bidra til markedsadgang i utlandet

Organisasjonsutvikling – hvorfor gjør vi det?

for ansatte og ledere

- Økt kontroll over avgjørelser
- Myndiggjorte team
- Mindre kompleksitet

for organisasjonen

- Robuste og fokuserte team
- Økt effektivitet og bedre samarbeid
- Tydeligere sammenheng

for omgivelsene våre

- Økt likebehandling
- Tydeligere veiledning
- Mer strategisk dialog
- Styrket evne til å håndtere hendelser

Vi utvikler Mattilsynet

for å sikre en framtidsrettet organisering av de regionale oppgavene, som bidrar til at vi løser samfunnsoppdraget vårt på en best mulig måte, i et risikobilde i endring.

Fire viktige drivere

1. Den geopolitiske situasjonen
2. Klimaendringer
3. Teknologi
4. Kampen om hodene

Hovedkontoret

Organisering frem til
01.05.2025

Administrerende
direktør

Avdeling regelverk
og kontroll

Avdeling
styring

Avdeling juridisk
og internasjonalt
arbeid

Avdeling
brukerdiallog og
kommunikasjon

Avdeling
utvikling

Tilsynet

Region
sør og vest

Region
Stor-Oslo

Region
midt

Region
øst

Region
nord

Hovedkontoret

Administrerende
direktør

Avdeling regelverk
og kontroll

Avdeling
styring

Avdeling juridisk
og internasjonalt
arbeid

Avdeling
brukerdialog og
kommunikasjon

Avdeling
utvikling

Tilsynet

Tilsynsdivisjon
akvakultur

Tilsynsdivisjon mat
og grensekontroll

Tilsynsdivisjon
landdyr og slakteri

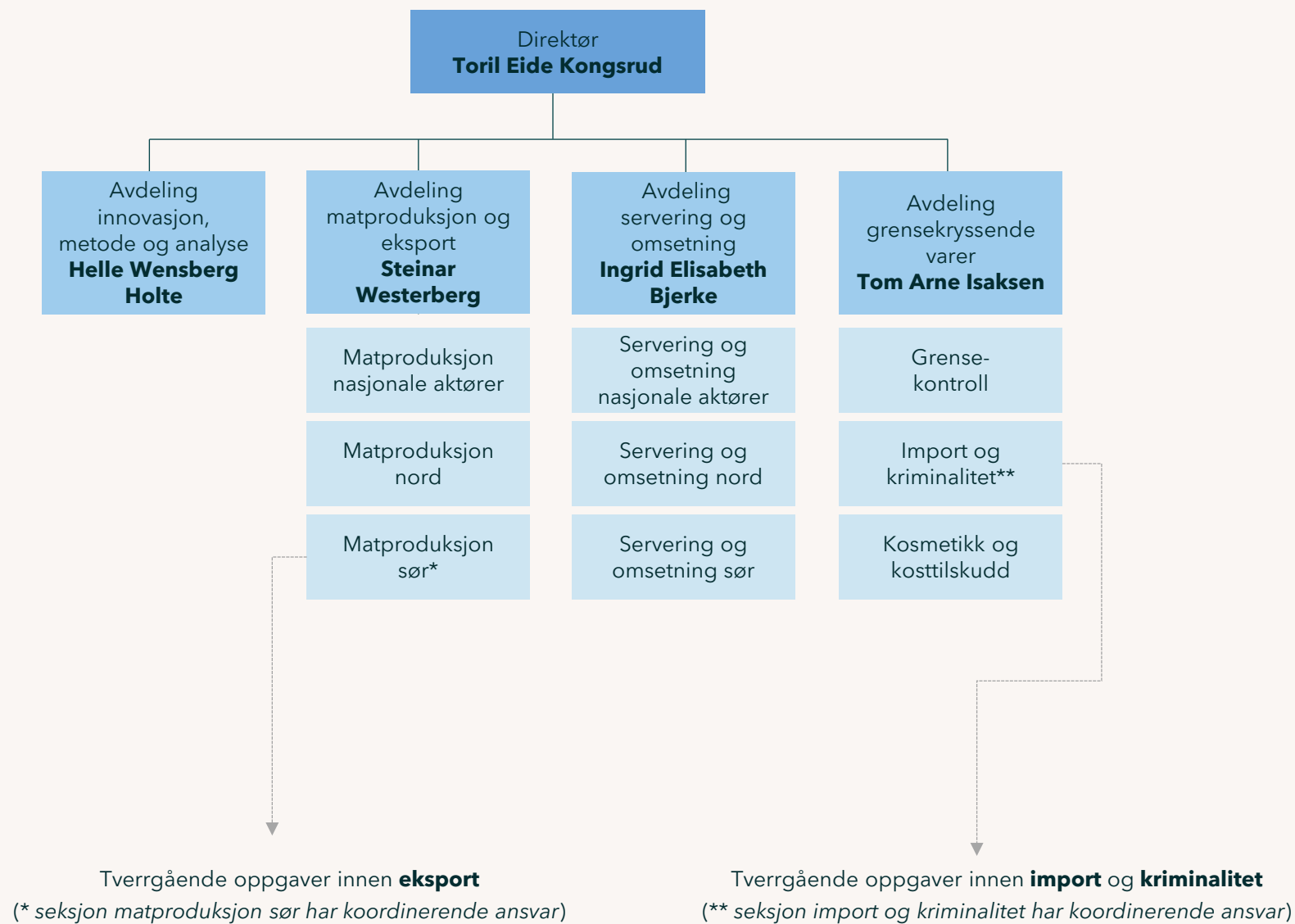
Tilsynsdivisjon
planter, fôr og
drikkevann

Tilsynet

Tilsynsdivisjon akvakultur				Tilsynsdivisjon mat og grensekontroll				Tilsynsdivisjon landdyr og slakteri				Tilsynsdivisjon planter, fôr og drikkevann					
Avdeling innovasjon, metode og analyse (A)	Avdeling tilsynsstøtte og forsøksdyr	Avd land, transport og slakteri	Avdeling sjø	Avdeling innovasjon, metode og analyse (M)	Avdeling matproduksjon og eksport	Avdeling servering og omsetning	Avdeling grensekryssende varer	Avdeling innovasjon, metode og analyse (L)	Avdeling landdyr	Avdeling slakteri	Avdeling innsyn og søknader	Avdeling innovasjon, metode og analyse (P)	Avd. planter	Avdeling fôr og sirkulær bioøkonomi	Avdeling drikkevann nord	Avdeling drikkevann sør	Avdeling godkjenninger
					Seksjon matprod. nasjonale aktører	Seksjon servering og omsetning nasj.aktører	Seksjon grensekontroll		Seksjon produksjonsdyr nord	Seksjon rødt kjøtt nord							
					Seksjon matprod. nord	Seksjon servering og omsetning nord	Seksjon import og kriminalitet **		Seksjon produksjonsdyr midt	Seksjon rødt kjøtt midt							
					Seksjon matprod. sør *	Seksjon servering og omsetning sør	Seksjon kosmetikk og kosttilskudd		Seksjon produksjonsdyr øst	Seksjon rødt kjøtt øst							
									Seksjon produksjonsdyr vest	Seksjon rødt kjøtt vest							
									Seksjon produksjonsdyr Innlandet	Seksjon rødt kjøtt Innlandet							
									Seksjon produksjonsdyr sør	Seksjon rødt kjøtt sør							
									Seksjon selskapsdyr og sportsdyr	Seksjon hvitt kjøtt							
				Tverrgående oppgaver innen eksport (* seksjon matproduksjon sør har koordinerende ansvar)													
								Tverrgående oppgaver innen import og kriminalitet (** seksjon import og kriminalitet har koordinerende ansvar)									

Tilsynsdivisjon mat og grensekontroll

(operativ fra 01.05.2025)

Tilsynsdivisjon
Direktør

Avdeling
Avdelingsleder

Seksjon
Seksjonssjef

Utbruddshåndboka

Figur 2.1. Ansvarsfordelingen mellom kommuneoverlegen og Mattilsynet ved lokale utbrudd.

Søk i Folkehelseinstituttet

In EnglishMeny

Smittevern

Smitte fra mat, vann og dyr

Temaside om forebygging og overvåking av mat- og vannbårne sykdommer samt zoonoser (smitte fra dyr).

Aktuelt

Barn og voksne på gårdsbesøk: Råd om forebygging av smitte fra dyr

Unngå salmonellasmitte fra kontakt med katt og småfugl på sensommeren og våren

Infeksjoner som smitter via mat, vann og dyr

Overvåking og tiltak

Forebygging av matbårne smitte i helseinstitusjoner

Alt om smitte fra mat, vann og dyr

Få siste nytt

Søk

Retningslinjer for samarbeidet mellom Mattilsynets lokale avdeling og kommunen på det medisinskfaglige området

Retningslinjene tar utgangspunkt i ansvarsfordelingen som følger av matloven, smittevernloven, folkehelseloven og helseberedskapsloven, med forskrifter. Retningslinjene bør brukes til å lage en samarbeidsavtale som kan inkluderes i kommunenes beredskapsplaner. Det er utarbeidet en brukerveiledning for retningslinjene som finnes i den Utbruddsveilederen:

- Brukerveiledning for retningslinjene

Referanser i parentes visert til avsnitt og kapitler i Utbruddsveilederen, Veileder i oppklaring av sykdomsutbrudd som skyldes smitte fra mat, vann eller dyr (nettversjonen av Utbruddshåndboka). Utbruddsveilederen finnes på Folkehelseinstituttets nettsider www.fhi.no

1. Formål

Formålet med retningslinjene er å etablere klare og forpliktende rutiner som sikrer effektiv varslingsinformasjonsflyt og samarbeid mellom kommune [sett inn navnet på kommunen] ved kommuneoverlegen (medisinskfaglig ansvarlig rådgiver) og Mattilsynet, Avdeling for [sett inn navnet på avdelingen] om smittsomme sykdommer hos mennesker som kan skyldes næringsmidler, dyr eller andre kilder under Mattilsynets forvaltningsområde. Med næringsmidler menes matvarer og drikkevarer, inkludert drikkevann.

Formålet er også å etablere rutiner som sikrer at varslingsplikten til nasjonale myndigheter og at plikten til å sende inn smittestoffer, blir ivarettatt.

2. Varsling fra Mattilsynet til kommuneoverlegen

Mattilsynet skal straks varsle kommuneoverlegen dersom:

- Mattilsynet får mistanke om eller kjennskap til smittsom sykdom eller smittebærerstatus hos mennesker som kan skyldes næringsmidler, dyr eller en annen kilde under Mattilsynets forvaltningsområde. Dette gjelder både ved enkeltstående sykdomstilfeller og ved sykdomsutbrudd.
- Mattilsynet får mistanke om eller påviser smittsom sykdom eller smittebærerstatus hos dyr som kan medføre smittefare for mennesker.
- Mattilsynet har kjennskap til eller påviser smittestoffer, mikrobielle toksiner, kjemiske fremmedstoffer eller andre forhold i næringsmidler som indikerer fare for sykdom hos

14. Vedlikehold og evaluering av retningslinjene

Retningslinjene skal evalueres årlig og revideres ved behov i forbindelse med kontaktmøter mellom Mattilsynet og kommunen på det medisinskfaglige området.

Retningslinjene kan også revideres i forbindelse med den evaluering som foretas etter at oppklaringen av et sykdomsutbrudd er avsluttet (jf. kapittel 13 i Utbruddsveilederen).

Sted:	Dato:
Underskrifter	
Mattilsynet, Regionkontoret for [sett inn navnet på regionen], Avdeling for [sett inn navnet på avdelingen]	[Sett inn navnet på kommunen] kommune

Mattilsynet

Kontaktpunkt:

Telefon: 22 40 00 00

E-post: postmottak@mattilsynet.no

Mattilsynets beredskapsvakt

Du kan komme i kontakt med Mattilsynets beredskapsvakt utenom ordinær åpningstid.

Ring 22 40 00 00 og lytt gjennom talemeldingen. Ring oss hvis

- du er fra politiet eller Tolletaten
- henvendelsen gjelder en internasjonal hastesak
- du har mistanke om alvorlig smittsom dyresykdom
- du har funnet syke eller døde villsvin
- du har mistanke om akutt mat- eller vannbårent utbrudd
- det gjelder en alvorlig dyrevelferdssak

Spørsmål?